

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра цивільного, господарського і фінансового права**

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБИТРАЖ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма / спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – вибіркова

Рік набору – 2019,2020

Викладач – Гриценко Галина Григорівна,
доцент кафедри цивільного, господарського і фінансового права, кандидат
юридичних наук

27 серпня 2019 р.

Полтава – 2019

Силабус навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж»
для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський
юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 10 с.

Розробник:

Гриценко Г.Г. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного,
господарського і фінансового права

Гарант освітньої програми

Криницький Ігор Євгенович – завідувач кафедри цивільного, господарського і
фінансового права, доктор юридичних наук, професор, старший науковий співробітник

Затверджено на засіданні кафедри цивільного, господарського і фінансового права
(протокол № 1 від 11.09.2019 р.)

Дата оновлення – 27 серпня 2020 року
(протокол № 1 засідання кафедри цивільного, господарського і фінансового права від 27
серпня 2020 року)

Завідувач кафедри І.Є. Криницький

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Міжнародний комерційний арбітраж
Вид навчальної дисципліни	Вибіркова, належить до циклу навчальних дисциплін спеціальної фахової підготовки, Профіль «Цивільна юстиція»
Викладач	Гриценко Галина Григорівна, к.ю.н., доцент кафедри цивільного, господарського і фінансового права права ПЮІ НЮУ імені Ярослава Мудрого
Контактний телефон	+38 0532 560148
E-mail	ggritsenko@gmail.com
Консультації	Понеділок 13-00 – 14-00, м.Полтава, Першотравневий проспект, 5, ауд. 504-б.
Онлайн консультації Facebook:	https://www.facebook.com/galina.gritsenko.52

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається поняття та зміст основних категорій міжнародного комерційного арбітражу, його співвідношення із суміжними способами розв'язання зовнішньоекономічних спорів. Вивчаються види міжнародних комерційних арбітражів, регламенти, на підставі яких діють постійно діючі арбітражні органи. Розглядаються тенденції розвитку світового та вітчизняного механізму правового регулювання організації та діяльності міжнародних комерційних арбітражів; арбітражна угода як підстава розгляду спорів в міжнародному комерційному арбітражі, вимоги до її змісту та форми; порядок передачі спору на розгляд міжнародного комерційного арбітражу; матеріальне та процесуальне право, що підлягає застосуванню; формування складу арбітражу; процедура розгляду комерційних спорів в міжнародному комерційному арбітражі; порядок винесення й оскарження арбітражного рішення, а також особливості його виконання Студенти знайомляться із основними нормативно-правовими актами у галузі міжнародного комерційного арбітражу, вчать застосовувати норми вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів, регламенти міжнародних комерційних арбітражів на практиці, а також знайомляться із правозастосовною практикою їх реалізації

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» – набуття студентами здатності розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі розв'язання спорів, що виникають у сфері міжнародних комерційних відносин, що передбачає проведення різноманітних досліджень та/або здійснення інновацій й характеризується невизначеністю умов і вимог.

Завдання:

– формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у галузі міжнародного комерційного арбітражу, що включають сучасні наукові здобутки у цій галузі права, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері;

– набуття студентами спеціалізованих умінь/навичок розв'язання проблем, котрі виникають у процесі передачі зовнішньоекономічних спорів на вирішення міжнародного комерційного арбітражу, формування його складу, процедури вирішення спорів та винесення рішення, процедури оскарження та виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів;

– здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї та навчальних дисциплін «Цивільне право України», «Господарське право України», «Цивільний процес», «Господарський процес», «Міжнародне приватне право» й розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах;

– здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо: застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо укладення арбітражних угод та арбітражних застережень; реалізації правового статусу учасників міжнародного комерційного арбітражу; визначення компетенції постійно діючих міжнародних комерційних арбітражів та арбітражів «ad hoc»; особливостей визнання та виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів;

– формування у студентів знань та умінь, необхідних їм для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою генерування нових знань у сфері розв'язання спорів, що виникають у сфері міжнародних комерційних відносин.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Цивільне право України», «Господарське право», «Цивільний процес», «Господарський процес», «Міжнародне приватне право».

Кореквізити: «Альтернативний розгляд цивільних справ», «Міжнародний цивільний процес».

Постреквізити: «Актуальні проблеми цивільного права», «Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності», «Судовий розгляд окремих категорій цивільних справ».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

- втілення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права у галузі розв'язання спорів, що виникають у сфері міжнародних комерційних відносин;

- взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з вітчизняним нормативним регулюванням міжнародних комерційних арбітражів;

- розуміння методології тлумачення основних норм, що регулюють діяльність постійно діючих міжнародних комерційних арбітражів та арбітражів «ad hoc»;

- здатність реалізовувати норми міжнародного комерційного арбітражу;

- порівняльно-правовий аналіз регулювання визнання та виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів в різних правових системах;

- поглиблені знання практики реалізації інститутів міжнародного комерційного арбітражу;

- обґрунтовану правову позицію на різних стадіях правозастосування норм, що регулюють міжнародний комерційний арбітраж, як зі сторони кожного з учасників спору, так і з боку арбітрів;

- продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових та індивідуальних актів, обґрунтовування суспільної обумовленості їх прийняття, прогнозування результатів їх впливу на відносин, що виникають при вирішенні зовнішньоекономічних спорів;

- здатність самостійно готувати проекти правозастосовних актів у різних сферах діяльності міжнародного комерційного арбітражу;

- базові навички з виконання процесуальних функцій арбітра, учасників зовнішньоекономічних спорів, суддів національних судів у процедурі визнання рішень міжнародних комерційних арбітражів, державних виконавців у процедурі примусового виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів.

**Розклад занять з навчальної дисципліни на 2020/2021 н.р.
для студентів денної форми навчання**

Дата	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
01.03.21 - 05.03.21	1. «Міжнародний комерційний арбітраж як один із засобів вирішення зовнішньоекономічних спорів»	1. «Міжнародний комерційний арбітраж як один із засобів вирішення зовнішньоекономічних спорів» <i>Основна література:</i> 1; 3; 8	Способи розв'язання зовнішньоекономічних спорів; Поняття і види третейських судів; Історія розвитку міжнародного комерційного арбітражу; Історія третейського провадження на території України та сусідніх держав;
09.03.21 - 12.03.21	2. «Класифікація і загальна характеристика видів міжнародних комерційних арбітражів»	2. «Класифікація і загальна характеристика видів міжнародних комерційних арбітражів» <i>Основна література:</i> 2; 4; 5.	Міжнародно-правова регламентація постійнодіючих міжнародних арбітражів; Міжнародно-правова регламентація арбітражів ad hoc
15.03.21 - 19.03.21	3.«Внутрішньодержавна регламентація міжнародного комерційного арбітражу»	3.«Внутрішньодержавна регламентація міжнародного комерційного арбітражу» <i>Основна література:</i> 1; 2; 3; 8.	Правове регулювання міжнародного комерційного арбітражу в Україні; Правове регулювання міжнародного комерційного арбітражу у Швеції; Правове регулювання міжнародного комерційного арбітражу у Австрії; Правове регулювання міжнародного комерційного арбітражу у Великобританії; Порівняльна характеристика законодавства країн СНД щодо регулювання міжнародного комерційного арбітражу; Порівняльна характеристика регламентів міжнародних арбітражів іноземних країн
22.03.21 - 26.03.21	4. «Міжнародно-правова регламентація міжнародного комерційного арбітражу»	4. «Міжнародно-правова регламентація міжнародного комерційного арбітражу» <i>Основна література:</i> 1; 6; 8	Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р.; Загальна характеристика положень Типового закону ЮНСІТРАЛ «Про міжнародний торговий

			арбітраж” 1985 р.; Рекомендації Комісії ООН по праву міжнародної торгівлі в допомогу арбітражним установам; Загальна характеристика положень Міжамериканської Конвенції про міжнародний комерційний арбітраж 1975 р.; Міжнародний Центр по врегулюванню інвестиційний спорів
29.03.21 - 02.04.21	5. «Підстави для розгляду спорів в МКА. Арбітражна угода»	5. «Підстави для розгляду спорів в МКА. Арбітражна угода» <i>Основна література:</i> 1; 2; 7; 8.	Арбітражна угода і арбітражне застереження; Вимоги до форми арбітражної угоди за законодавством України та країн СНД; Вимоги до форми арбітражної угоди за законодавством розвинутих держав
05.04.21 - 09.04.21	6. «Порядок (підстави) передачі спору на розгляд МКА. Право, що підлягає застосуванню. Застосування цивільно- процесуального законодавства в діяльності МКА»	6. «Порядок (підстави) передачі спору на розгляд МКА. Право, що підлягає застосуванню. Застосування цивільно- процесуального законодавства в діяльності МКА» <i>Основна література:</i> 3; 4; 7; 8.	Арбітражне провадження; Принципи третейського судочинства
12.04.21 - 16.04.21	7. «Формування складу арбітражу. Процедура розгляду спорів у міжнародному комерційному арбітражі»	7. «Формування складу арбітражу. Процедура розгляду спорів у міжнародному комерційному арбітражі» <i>Основна література:</i> 5; 6; 7.	Арбітражне провадження в країнах Центральної Європи; Арбітражне провадження в країнах СНД
19.04.21 - 23.04.21	8. «Порядок винесення й оскарження арбітражного рішення. Виконання арбітражних рішень»	8. «Порядок винесення й оскарження арбітражного рішення. Виконання арбітражних рішень» <i>Основна література:</i> 1; 3; 7; 8	Загальна характеристика положень Женевської Конвенції про виконання арбітражних рішень 1927 р.; Загальна характеристика положень Нью-Йоркської Конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р.; Відмінність

			положень Нью-Йоркської конвенції від положень Женевської Конвенції про виконання арбітражних рішень 1927 р.; Визнання і виконання іноземних арбітражних рішень в Україні; Законодавство країн СНД про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень
--	--	--	---

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;
4. огляд судової практики;
5. есе за вузькоспеціальною проблематикою;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, у т.ч. іноземної;
7. підготовки до практичних занять та іспиту.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у «Методичних рекомендаціях до самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право» / уклад. Г.Г. Гриценко. Полтава : ПЮІ Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 11 с.

Інформаційне забезпечення курсу

Основні нормативно-правові акти

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. ст.56 Дата оновлення: 16.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/> (дата звернення: 28.08.2020).
2. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21.04.1961 р. Офіційний вісник України від 19.11.2004. 2004 р., № 44. С.357. Ст. 2940. Дата оновлення: 07.01.1964. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_069 (дата звернення: 28.08.2020).
3. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 29. ст. 377. Дата оновлення: 15.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12/> (дата звернення: 28.08.2020).
4. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р. № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. ст.422. Дата оновлення: 20.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 28.08.2020).
5. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 р. № 4002-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. ст.198. Дата оновлення: 15.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 28.08.2020).
6. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10.06.1958 р. Офіційний вісник України від 26.11.2004. 2004 р., № 45. С.329. Ст. 3004. Дата оновлення: 07.07.2006. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070 (дата звернення: 28.08.2020).
7. Погоджувальний Регламент ЮНСІТРАЛ від 15.06.1976 р. Дата оновлення: 15.06.1976. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_063 (дата звернення: 28.08.2020).

8. Типовий закон ЮНСІТРАЛІ щодо міжнародного торговельного арбітражу від 21.06.1985 р. Дата оновлення: 25.05.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_879 (дата звернення: 28.08.2020).

9. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. ст.492 Дата оновлення: 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/> (дата звернення: 28.08.2020).

Основна література

1. Матвійчук В. К. Міжнародний комерційний арбітраж : практикум : у 7 кн. / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – К. : КНТ, 2007.

Кн. 1 : Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Арбітраж як спосіб вирішення спорів по зовнішньоторговельним контрактам. Поняття третейського порядку вирішення спорів. Історія розвитку Міжнародного комерційного арбітражу як способу вирішення спорів. – 244 с.

Кн. 2 : Статус партнерів. Форма зовнішньоторговельних контрактів. Платіжні умови. Забезпечення виконання зобов'язань. Проблеми застосування інституту позовної давності при укладанні зовнішньоторговельних контрактів. – 308 с.

2. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорельский. Х.: Право, 2009. 164 с.

3. Міжнародне приватне право: підручник / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"; за ред.: В. П. Жушман, І. А. Шуміло. – Х.: Право, 2012. – 320 с.

4. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. / Юрій Білоусов [та ін.]; під ред. У. Гелльманна, В. М. Коссака. — Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2015. 203 с.

5. Міжнародний комерційний арбітраж: практикум: у 7 кн. / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – К.: КНТ, 2007.

6. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. / О. М. Гончаренко; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Каф.комерц. права. — Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2014. - 203 с.

7. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: теорія та законодавство / Торгово-промислова палата України; під заг. ред. І. Г. Побірченко. – К.: Ін Юре, 2007. – 584 с.

8. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справах щодо надання дозволу на виконання рішень міжнародних комерційних арбітражних судів та їх оспорювання / Упоряд.: канд. юрид. наук Д. Д. Луспенник, канд. юрид. наук Ю. В. Черняк; відпов. за вип.: д-р юрид. наук М. М. Шуміло. - Київ, 2019. - Вип. 2. - 33 стор. Режим доступу: https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Oglyad_ICAS.pdf

9. Практика МКАС при ТПП України. Внешнеэкономические споры / под общ. ред. И. Г. Побирченко. – К.: Практис, 2006. – 864 с.

10. Цірат А.В., Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб.- К. : Істина, 2002. - 304 с.

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення бізнес-процесів. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять прошу використовувати мобільні телефони тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. Можна приносити із собою питну воду. В разі нагальної потреби можна виходити із аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами *поточного контролю* знань студентів є:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. За підсумками практичних занять студент може отримати від 0 до 28 балів;

– протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *лекційних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування. За підсумками поточного контролю на лекціях студенти можуть отримати від 0 до 4 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *іспит*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 20 балів.

Питання для підготовки до іспиту розміщено в АСУ у «Методичних рекомендаціях до самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право» / уклад. Г.Г.Гриценко. Полтава : ПЮІ Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 11 с.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Лекційні заняття	Практичні заняття (поточний контроль)		Самостійна робота	Іспит (підсумковий контроль)	Підсумкова оцінка знань
	Модуль № 1	Модуль № 2			
max 4	max 14	max 14	max 8	max 60	max 100

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою

A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34